

Romantismus

Heinrich Heine

Kniha písní (1827)

Lorelei

Já nevím, co vskutku je se mnou,
že jsem tak zkormoucen;
jak dávnou tu báji temnou
mám vypudit z hlavy ven.

Stmívá se, chladný vzduch vane
a klidně plyne Rýn;
jen temno hory plane,
tam slunce, dole stín.

Překrásná panna, s tváří,
jež podivný má jas,
tam zlatými šperky září
a česá zlatý svůj vlas.

A s hřebenem zlatým si hraje,
zabrána do zpěvu;
ta píseň tak čarovná je,
tak mocného nápěvu.

Tu na plavce v člunu padne
tak divoký stesk a žal;
on nevidí skály zrádné,
zrak nahoru upírá dál.

Vím, klesne pak pod temnou vodu
člun s plavcem, skončí se báj;
to písní svou, plnou svodů,
jej strhla Lorelei.

Přeložil F. Hrubín

Otázky

- Kterými romantickými prvky se báseň vyznačuje?
- Dokažte vliv lidové slovesnosti. Posudte formu básně, charakterizujte sloku, verš, rým.

Nové básně (1844)

V cizině: Pryč stále odevšad jsi hnán

Pryč stále odevšad jsi hnán,
a nevíš, proč a zač;
tu ohlédneš se polekán,
zní v listí něžný pláč.

To opuštěné lásky hlas
něžně tě volá zpět:
„Ó, mám tě ráda, vrať se zas,
tys jediný můj světe!“

Však bez oddechu hnán jsi dál
a stanout nelze již;
to, co jsi tolik miloval,
už víckrát nespátíš.

Přeložil F. Hrubín

zapamatuj si

Soubor reflexivní lyriky (5 oddílů);
základní téma – nešťastná láska

zapamatuj si

Sbírka lyrických a revolučních básní;
vliv pobytu v emigraci (v Paříži)
pro potíže s cenzurou a odpor k německým
poměrům

Otázky

- Které romantické motivy má báseň a které subjektivní pocity jsou v ní vyjádřeny?
- Co je objektem básnickovy marné lásky?

Anglie

George Gordon Byron

Childe Haroldova pout' (1812–1819)

II. zpěv

73. Ó krásné Řecko! veliké i v pádu!
vždy nesmrtelné, ač tě více není!
Kdo povede tvé děti? kdože vládu
jich dlouhé poroby v los lepší změní?
Ó kde jsou synové tví proslavení,
co v jícen smrtný černých Thermopyl
se samovolně vrhli v utracení?
Kdož ducha jich by v sebe pochopil
a tebe probudil i z hrobu vykoupil?

III. zpěv

113. Já k světu nepřilnul, ni ke mně svět;
já nelichotil jeho vilné vládě,
ni nepoklekal v model jeho sled,
ni v ohlas nekřičel, ni za ním pádě
tvář v úsměv nešklebil, že v lidském stádě
mě nemohli mít za svého; já dlel
v jich davu, nejso z nich; byl v stále svádě
můj názor s jejich; můj se třibit chtěl
a sobě samu jen se podrobiti směl.

Otázky

- S čím kontrastuje slavná minulost Řecka? Čím je dosaženo patetičnosti výpovědi?
- Proti čemu básník výrazně protestuje, proč utíká a kam?
- Co o sobě prozrazuje romantický lyrický hrdina?
- Čemu se autor obdivuje? Co působí jako harmonizující činitel, kde nalézá iluzi svobody?
- Skladba je vytvořena v tzv. *spenserovských strofách* – charakterizujte je (všimněte si počtu veršů a pravidelné rýmové struktury).

Chtěl bych být na své Vysočině

Chtěl bych být na své Vysočině
zas bezstarostným dítětem,
přes potok skákat, do jeskyně
ve skalách skryt se před světem.

Svobodnou duši nemůže
hrát těžký přepych nížiny,
chce volný výhled na moře,
skalnaté drsné výšiny.

Štěstěno – jen si nazpět vem
úrodná pole, pyšné jméno!
Ty ruce v spěchu otrockém,
kterých je kolem nastaveno.

zapamatuj si

Rozsáhlá autobiografická lyrikoepická skladba o 4 zpěvech; lyrický hrdina Childe Harold, mladý anglický šlechtic a básník, nespokojený s poměry ve své vlasti (pokrytectví, rozmařilost, nespravedlnost, sociální bída) a znechucený svým osobním životem (prázdnost), se rozhodl pro pout' Evropou (přes Portugalsko, Španělsko až ke kolébce antiky do Řecka, Istanbulu, pak přes Brusel a Waterloo údolím Rýna k Ženevskému jezeru a nakonec do Itálie); vášnivá touha po svobodě, obdiv ke krásě přírodních scenerií, k památným místům historie; po překonání světobolu vyjadřuje vzdor a protest proti nesvobodě a tyranii

IV. zpěv

178. Mně rozkoší jest neproniklý les,
a v slastném nadšení se tovaryši
má duše s osamělým břehem kdes,
kde z hloubi moře hudbu věčna slyší!

Mám lásku k lidem, k přírodě však vyšší,
s ní obcuji, s ní řeším úlohu:
čím jsem? čím byl jsem dřív? a spolnost bližší
mě k všemumíru víže, k prabohu,
ježž vyřknout neumím a zapřít nemohu.

Přeložila E. Krásnohorská

vysvětlivka

Childe – starobylý anglický titul pro šlechtice, který se připravuje k pasování na rytíře

odkaz

Viz Literatura v kostce,
Romantismus